

Sorsele Kommun

RAPPORT/UTVÄRDERING

Evelina Hedman

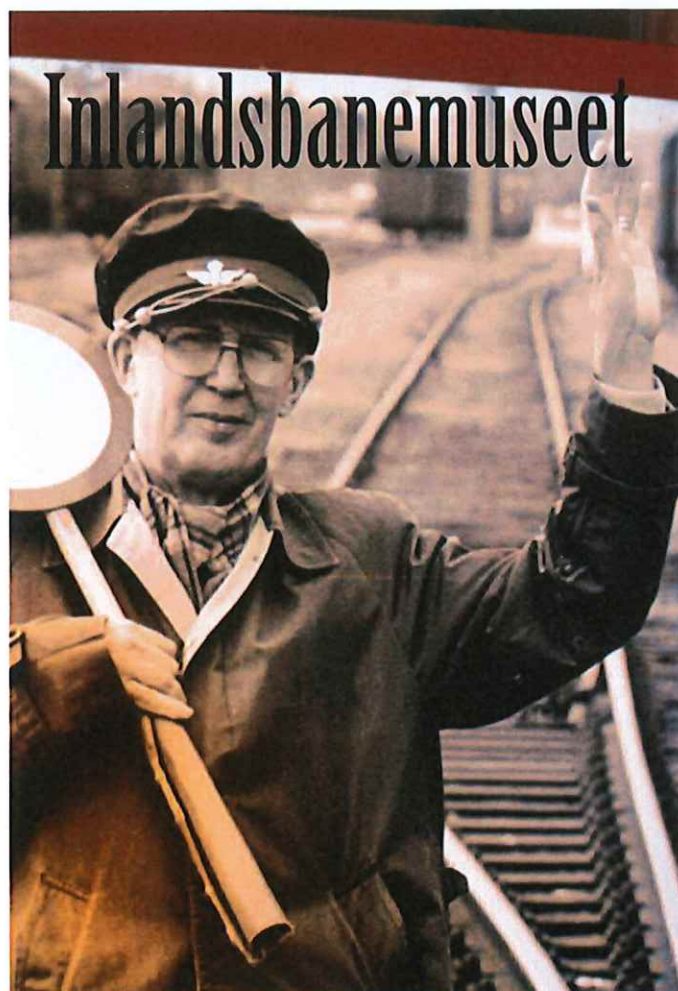
2019-07-12

Kulturhistoria, Inlandsbanemuseet

Handledare: Pär Röckner

Sorsele

Utveckling av Inlandsbanemuseet tillsammans med feriearbetande ungdomar

Abstract

Följande rapport handlar om upplägget och erfarenheterna av projektet *Utveckling av Inlandsbanemuseet tillsammans med feriearbetande ungdomar*. Hur två veckor av feriearbete har lärt mig personligen och vad jag har tyckt om projektet och arbetet i sig. Vad jag har gjort samt vad två av Inlandsbanans resenärer svarade på en intervju om Inlandsbanemuseet.

Innehållsförteckning

1	Abstract.....	2
2	Innehållsförteckning.....	3
3	Inledning.....	4
4	Avhandling	
	Upplägg.....	5
	Erfarenheter.....	5
	Reflektioner.....	6
	Intervjuer.....	6
5	Avslutning.....	7
6	Källförteckning.....	8
7	Bilagor	

Inledning

I följande text kommer du att få läsa om hur ett projekt med inriktning på Inlandsbanemuseet i Sorsele har gått till. Hur arbetet fungerade, vad som uppnåddes samt övriga reflektioner angående projektet generellt. Det är en subjektiv rapport angående mina personliga upplevelser under min ferieperiod, mer som en utvärdering.

Projektets syfte var att engagera feriearbetande ungdomar i museets verksamhet men även att ungdomarna skulle få lära sig retorik och guideteknik. Rekvisita och kläder skulle även införskaffas och användas till projektet. Ungdomarna själva skulle få planera ett arrangemang och dokumentera projektet i foto samt i text.

Sorsele Kommun har tre valbara perioder för ungdomar födda 2001, 2002 och 2003 att ansöka på för anställning av ett feriearbete under sommaren 2019. Perioderna för sommarjobb är alla två veckor. De som ansökte om att få arbeta som kulturkreatör fick under andra perioden arbeta med detta projekt.

Denna dokumentation är en del av projektet för att man sedan skall kunna uppmuntra andra arbetslivsmuseer till att också börja att bedriva ungdomsverksamhet. För att få in nya idéer och se saker från andra perspektiv. Man vill helt enkelt utveckla och förbättra arbetslivsmuseer med hjälp av ungdomar, som samtidigt skall lära sig om guideteknik och annat.

Avhandling

Upplägg

Projektets upplägg under min ferieperiod har varierat. Jag fick ett utkast på ett provisoriskt schema av min handledare på vad som förväntades ske under de två veckorna som jag skulle feriearbete.

Under den första veckan skulle vi tillsammans följa med ett holländskt filmteam som åkte med Inlandsbanan. Vi skulle visa dem olika sevärdheter i Sorsele som de i sin tur filmade för att ha med i deras avsnitt. Därav gick onsdagen och torsdagen åt att guida dem runt i området. De fick åka med på en tur med Älvkungen och de fick följa med upp till toppstugan vid Nalovardo. De ville även att deras film skulle spegla naturen och några av de upplevelser som fanns runtom Inlandsbanan. Själva produktionen handlade alltså om Inlandsbanan.

Under de två första dagarna hade jag studerat in fakta om Inlandsbanan och även fixat med broschyrer om Inlandsbanemuseet. Under fredagen fick jag åka upp till Ammarnäs och vara med på en guidning uppe vid Blomster-Lottas trädgård. Där var även filmfestivalen. Där fick jag studera hur två olika personer gjorde sin guidning samt ta del av kulturhistorien där.

Under måndagen andra veckan fortsatte jag att studera och började skriva om mitt manus och förbättra det till det bästa. Sedan tränade jag och ställde i ordning allt vid museet. Där ute hade jag tillsammans med min handledare letat åt gamla slippers och spikar som användes förr som resenärerna skulle få prova på att slå ner. En aktivitet som var gjord för både barn och vuxna. Resterande av veckan förutom fredagen gick åt till att guida folk på museet och låta de som ville prova på att spika. Under fredagen åkte vi ner till Fredriksborg på en konstutställning.

Erfarenheter

Jag har blivit många erfarenheter rikare under dessa två veckor angående kulturen i Sorsele generellt. Inte bara den angående Inlandsbanan utan även allt runtomkring. Som uppväxt Sorselebo är ju detta min vardag och jag tänker egentligen inte så mycket på hur det uppfattas av andra människor. Jag tänker heller inte riktigt på all historia som ligger bakom och vad allt har haft för betydelse för vårt samhälle. Jag har både lärt mig mycket teknik i att guida och samtidigt har jag lärt mig mycket om Inlandsbanans historia och museets historia i sig. Det var någonting som jag inte alls var speciellt insatt i sedan innan.

Jag har sett hur folk upplever de saker som jag ser som en självklarhet samt hur folk uppskattar och vad de ser i det. Arbetet har varit lärorikt på många olika sätt och det har varit väldigt roligt att få vara med under dessa två veckor och att ha fått möjligheten till att påverka. Att jag har fått komma med egna idéer och förslag och helt enkelt att jag har fått prova på saker som jag annars förmodligen inte skulle ha gjort annars.

Reflektioner

Något som jag särskilt reflekterade över under dessa veckor är hur långt bort vi fortfarande är med att upplysa folk om sevärdheter. Inte någonting som har med museet i sig att göra men hur informationen om sevärdheter ska nå turisterna. Jag upplever att många ser en broschyr med en bild på något fint ställe som går att besöka men det är ingenting som gör att de stannar. Jag kommer att ta Gimégoults som ett exempel, visst det ser redan väldigt mäktigt ut på bild men det är ingenting emot hur man upplever det på plats. Det är det jag menar, att man skall komma på ett sätt för att få folk att stanna upp och främst, att de bör komma hit på vintern. Detta för att det blir ett helt annat landskap med andra upplevelser.

Detta har varit något som jag har tyckt varit extremt roligt. Det har varit något annorlunda och någonting där jag själv får vara med och påverka. Det är någonting som jag verkligen skulle vilja rekommendera. Ett monotont feriearbete är definitivt inte samma sak. Inte heller ett som är monotont på det sättet att du alltid ska klippa gräsmattor, bara olika gräsmattor varje dag. Jag tror att väldigt många ungdomar faktiskt skulle uppskatta att fler feriearbeten som liknade detta skulle startas. De skulle bli väldigt populära tror jag. Speciellt när ungdomarna själva får vara med och påverka och utveckla samhället.

Intervjuer

Under torsdagen den andra veckan, 11/7, gjordes ett antal intervjuer angående museet. Det var tre enkla frågor som ställdes:

- Hur upplever du/ni Inlandsbanemuseets utställning?
- Vad skulle kunnas förbättras/utvecklas?
- Vad anser du/ni om att museet i framtiden kanske kommer att digitaliseras mer? Ljud slingor på olika språk, tryckskärmar samt fler tv apparater etc.

När jag intervjuade ett resenärpar fick jag till svar att museet var väldigt bra samt att det är trevligt med gamla föremål som användes förr. Det blir nostalgiskt. Samtidigt är själva upplägget av utställningen bra med kortare texter, kartor och bilder som man dras till.

Paret fick ett bra första intryck och det enda som de kom på skulle kunna göra museet ännu bättre var att få in mer detaljer. Ju mer detaljer desto bättre.

De skulle inte se att man övergick helt ifrån dessa texter till mer elektroniska visningar därför att den gamla känslan ville de skulle vara kvar. Idéen att ta in ljud slingor i museet så att det kan få en mer internationell målgrupp ansågs dock vara en riktigt bra idé.

Avslutning

Jag tycker att detta projekt är något som borde starta på fler ställen, verkligen. Det har varit väldigt roligt att på prova på och jag rekommenderar det till andra ungdomar. Dessa två veckor har gått väldigt fort och jag har fått göra så många olika saker. Jag har själv fått vara med och påverka vilket är riktigt kul. Kunde inte ha valt ett bättre sommarjobb.

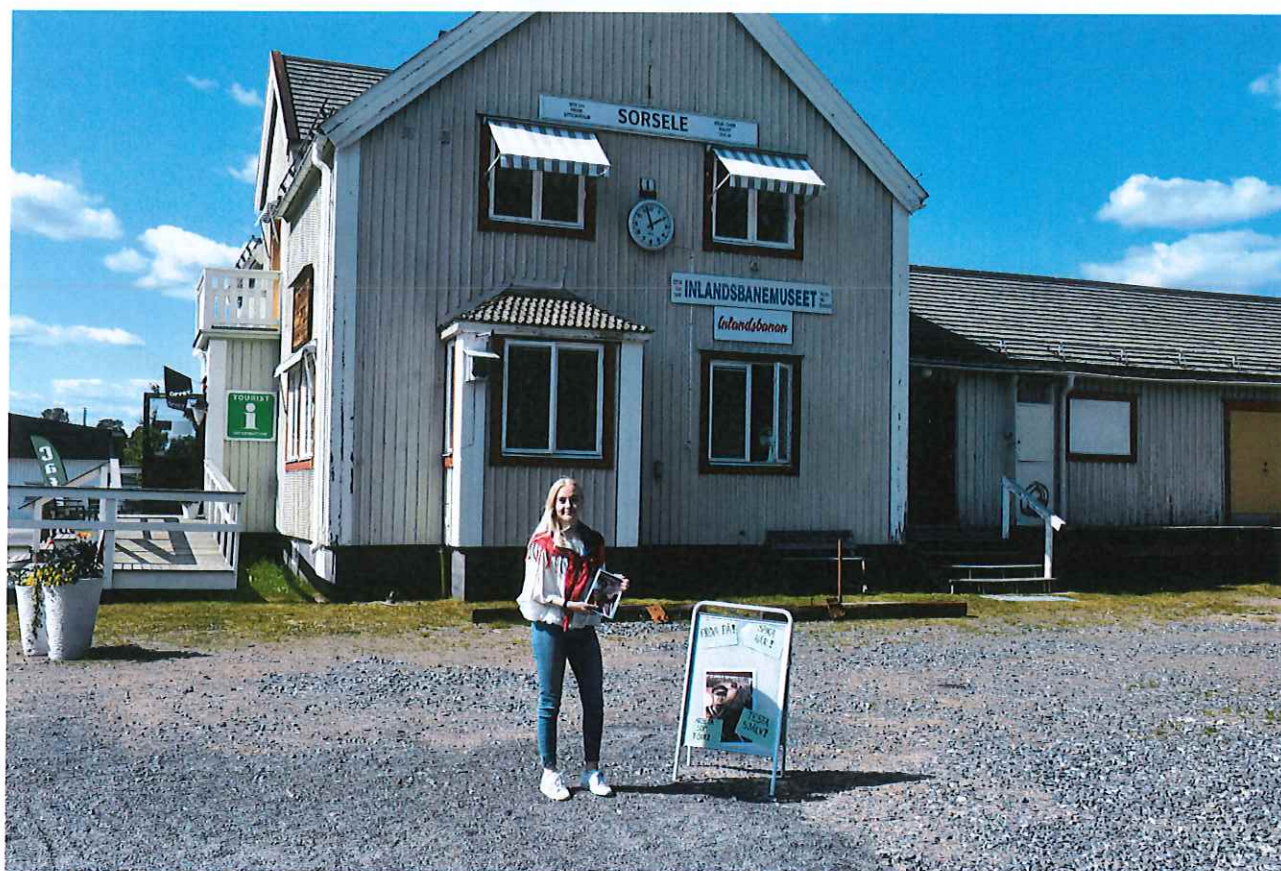
Projektet har en bra tanke och jag hoppas att det kommer nå ut till fler ungdomar i Sverige. Jag tror att om det skulle få en större spridning och uppmärksammas mer skulle många ungdomar vilja prova på. Det är faktiskt väldigt många som vill vara med och påverka olika saker för att föra samhället framåt. Det är en bra grundtanke bakom och man kan utveckla idén vidare, ungdomarna kan få lära sig mer än bara om guideteknik runt kulturen. Jag ser stor potential i att projektet just vill involvera ungdomar i verksamheten för att kunna se det med andra ögon samt ur ett annat perspektiv. De kan lägga till saker och komma med åsikter om hur andra saker potentiellt skulle kunna förbättras.

Källförteckning

Dahl, Eva, Inlandsbaneresenär (personligt besök) 2019-07-11

Österholm, Anders, Inlandsbaneresenär (personligt besök) 2019-07-11

Foton tagna av Evelina Hedman och Pär Röckner

Evelina Hedman utanför Inlandsbanemuseet med prova-på aktiviteten i bakgrunden.

DSC_0215.MOV

En film av när resenärer provar på utomhusaktiviteten. Att få prova på att vara en rallare.

P4 Västerbotten

Pär Röckner, fritids- och kulturansvarig, Sorsele kommun Foto: Malin Broberg/Privat

Rallare för en dag

Han vill att ungdomar ska upptäcka lokalkulturen

1:52 min

Min lista

Dela

Publicerat onsdag 17 juli kl 11.24

Sorsele kommun vill aktivera ungdomar inom kultur och kulturmiljöer.

Genom ett program för kulturentreprenörer har kommunens ungdomar fått chans att söka feriearbete.

Själva arbetet har pågått under två veckors tid och har bland annat handlat om utvecklingen av Inlandsbanemuséet.

Pär Röckner, som är fritids- och kulturchef vid Sorsele kommun, berättar att till ungdomarna uppgifter hör bland annat att guida och aktivera museigäster.

Våra ungdomar behöver upptäcka kulturen och vad kulturen betyder på hemorten.

Pär Röckner

Lukas Jacobson, P4 Västerbotten
lukas.jacobson@sverigesradio.se

Saga Aginger, P4 Västerbotten
saga.aginger@sverigesradio.se

Grunden i vår journalistik är trovärdighet och opartiskhet. Sveriges Radio är oberoende i förhållande till politiska, religiösa, ekonomiska, offentliga och privata särintressen.

Läs gärna mer om hur vi bedriver vårt arbete.

Sorsele ungdom utvecklar Inlandsbanemuséet

Sorsele kommun är en av två kommuner som inför sommaren 2019 har tilldelats stöd från organisationen Arbetets museum. Stödet används för att utveckla Inlandsbanemuséet tillsammans med ungdomar - i det här fallet Evelina Hedman, 16, som bland annat erbjuder Inlandsbanans gäster möjligheten att spika i slipers.

- Inlandsbanan behöver mer aktiviteter, säger kultur- och fritischef Pär Röckner om själva grundidén i att utveckla aktiviteter kring Inlandsbanemuséet. Men, fortsätter han, tanken var också att erbjuda ungdomar ett sommarjobb för att kunna visa på nya tjänster som kan finnas inom kulturella och kreativa näringar, något som verkar ha lyckats. Det här feriearbetet, berättar Evelina, är "någonting annat".

- Jag har lärt mycket mycket om Inlandsbanan och om hur andra ser på Sorsele, men jag får också tankar på hur jag själv skulle vilja utveckla den här platsen så att fler stannar och kommer hit på besök. Jag skulle tycka att det var kul att få utveckla samhället på sikt, säger Evelina Hedman.

Aktiviteter för både barn och vuxna

Själva feriearbetet pågår under två veckors tid och har hittills inneburit en del egen forskning kring Inlandsbanan och hur det har påverkat livet i Sorsele, och utbildning i kundbemötande, retorik samt guidning. Bland annat har man en aktivitet för de gäster som kommer med Inlandsbanan: att prova på rallarens arbete genom att spika i slipers, och tar fram informationsmaterial att använda i Inlandsbanemuséet.

Med tungan rätt i munnen. Kultur- och fritidschef Pär Röckner testar aktiviteten vid Inlandsbanemuséet. Foto: Maria Broberg.

- Jag har fått komma med egna idéer och förslag ur mitt perspektiv som ung, det kommer mycket barn med Inlandsbanan och jag har riktat in mig på att involvera dem. Men det är många vuxna som tycker att aktiviteterna är roliga också, säger Evelina.

Arbetets museums motivering: Arbetets museum uppskattar idén att utveckla museet tillsammans med ungdomar och göra Inlandsbanan mer levande med kläder, rekvisita och verktyg. Det är också utmärkt att en handledare ska lära ungdomarna kundbemötande, retorik och guidning. Bra beskrivning av förväntat resultat och metod.

ÄNTLIGEN

A man in a black uniform and cap, holding a red baton with a green circular light, stands on a gravel path. The background is a blurred outdoor setting with greenery and a building.

Grönt ljus för
Inlandsbanans
rekordsäsong

HELGREPORTAGET, SIDORNA 2-3

Preben Jörgensen från Danmark testade att slå räls-spikar i järnvägsslipern såsom rallare gjorde förr i tiden. – Det måste ha varit ett jobbigt yrke, konstaterade han.

Inlandsbanan går som tåget

Efter en jämn nivå i flera år ökar antalet resenärer som tar Inlandsbanan med 10–15 procent. Under en paus i Sorsele testar turisterna på yrket som rallare och berättar om björningar de sett längs vägen.

SORSELE. Inlandsbanans resenärer har just klivit av vid järnvägsstationen i Sorsele, när kommunens kulturchef Pär Röckner och feriearbetaren Evelina Hedman tar emot dem och låter dem testa rallaryrket.

Klingandet ljuder så högt att det gör ont i öronen när Preben

Jörgensen från Danmark svingar rallarsläggen och med perfekt precision träffar den kraftiga räls-spiken som tränger ner i järnvägsslipern.

Kulturchefen berättar gärna om Inlandsbanans historia.

– Männen slog i många sådana här varje dag. De bar om-

kring de här, sina släggor och sina verktyg. Det var mycket jobbigt.

– Imponerande, säger Preben.

– Ja det är ju det, hur man byggde hela inlandsbanan i det som då var vildmark, nästan.

Balken vars funktion är att förblinda spåren kallas järn-

vägsslipper. Hålen i den vid Sorseles järnvägsstation tyder på varierande träffsäkerhet hos turisterna.

– Men den är ju skev också, säger en kvinna om räls-spiken medan hon förbereder sig för att slå. Hon frågar om tekniken.

– På tå, säger Pär.

Kvinnan tar det säkra före det osäkra hukar sig över spiken och gör tio korta slag.

– Jajamän! Frågan är vad arbetsledaren skulle säga, säger Pär, och så skrattar de båda två.

Under tiden Evelina jobbat

som feriearbetare har hon varit med och tagit fram en broschyr som nu delas ut till resenärer. Hon har också läst på om Inlandsbanans historia och guidar i museet.

– Förra veckan var vi ute med ett holländskt filmteam som har filmat Inlandsbanan, och vi fick visa dem runt i Sorsele på olika ställen. Jag har fått göra jättemycket olika saker. Det har varit jättestorligt, säger hon.

Tåget ankom till stationen omkring halv tre för ett stopp på cirka 20 minuter. Turisterna passar

Karina Anderberg och Linnea Anderberg från Lund har rest med Inlandsbanan till Sorsele. På vägen har de sett en björn och stannat i Sveg och Östersund, berättar de. Nu väntar fiske.

Axel, Catarina, Sandra, Johanna och Lennart Müller åkte på familjeresa med Inlandsbanan för att fira Lennarts kommande 60-årsdag.

Kulturchefen Pär Röckner och feriearbetaren Evelina Hedman tog emot resenärerna under pausen i Sorsele.

Marcus Piribauer har varit lokförare på Inlandsbanan i nio somrar. Det är som semester jämfört med att köra andra typer av tåg, säger han.

under sommarens "hemester"

nu på att köpa glass, kika runt i museet, eller bara sträcka på benen. Karina Anderberg och dottern Linnea från Lund har nått slutmålet. Nu väntar fiske.

Varför semesterar ni med Inlandsbanan?

– Det är bara för att vi tyckte att det verkade spännande att åka med Inlandsbanan, säger Karina.

Hur har det varit då?

– Hitills har det varit trevligt. Det är lite mindre och mer personligt än att åka vanligt tåg. Och det är roligt att man stannar och tittar på intressanta

saker längs vägen. Vi har sett björn bland annat.

Marcus Piribauer är bara 31 år men har redan varit lokförare på Inlandsbanan i nio somrar.

– Jag har alltid varit intresserad av järnväg, hållit på i en järnvägsförening i femton år nu. Så det var naturligt när man blev nog gammal att gå lokförarutbildning. Och jag trivs jättebra.

Vad är speciellt med att köra Inlandsbanan?

– Det är som semester. Man

har någon som kommer med kaffe, man stannar och äter och resenärerna har aldrig bråttom. Man kan stanna och titta på en ren i en halvtimme och folk är bara glada. Så det är väldigt lugnt och trivsamt.

Mats Portinson, vice vd och infrastrukturförvaltare på Inlandsbanan, uppger att antalet resenärer låg på samma nivå under åren 2016–2018. Nu ökar det rejält.

– Generellt har det ökat mellan tio och femton procent jämfört med i fjol, så det är vi glada för, säger han.

Framförallt har köpen av tågluffarkortet ökat. Med det får passagerarna åka så mycket de vill under fjorton dagar.

– Det är väl ett tydligt tecken på att det är många som vill ha "hemester" nu. Man vill gärna åka tåg tänker jag, säger Mats.

När det är dags för avgång tar tågklareraren Leif Skoglund plats framför tåget och ser till att allt är i sin ordning för avgång. Han ger klartecken med skylten som har formen av ett stort pingsracket med ett långt skåft.

– Nu kan tåget åka.

FOTO

Henrik Karmehag

090-17 59 40
henrik.karmehag@folkbladet.nu

TEXT

Vendela Wikström

090-17 59 40
vendela.wikstrom@folkbladet.nu

